บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (descriptive correlational study) เพื่อศึกษาความรู้ ภาวะโภชนาการ และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และภาวะโภชนาการของ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลแม่วางอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลในโครงการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 82 คน ประกอบด้วยบุคลากรด้านสุขภาพ จำนวน 44 คน และบุคลากรด้านอื่น ๆ จำนวน 38 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง แบบ Detecto Scales เพื่อใช้ในการประเมินภาวะโภชนาการ ซึ่งทำโดยวิธีวัดน้ำหนักเทียบกับส่วนสูง แล้วนำมาหาค่าดัชนีมวลกาย ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ดัชนีมวลกาย} = \frac{\text{น้ำหนัก (กิโลกรัม)}}{\text{ส่วนสูง (เมตร)}^2}$$

การประเมินผลภาวะโภชนาการแบ่งเป็น

ภาวะโภชนาการต่ำ หมายถึง ภาวะที่ค่าดัชนีมวลกายมีค่าน้อยกว่า 18.5 กิโลกรัมต่อตารางเมตร

ภาวะโภชนาการปกติ หมายถึง ภาวะที่ค่าดัชนีมวลกายมีค่าเท่ากับ 18.5–24.9 กิโลกรัมต่อตารางเมตร

ภาวะโภชนาการเกิน หมายถึง ภาวะที่ค่าดัชนีมวลกายมีค่ามากกว่า 24. 9 กิโลกรัมต่อตารางเมตร

ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม และแบบทดสอบจำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบวัดความรู้ทางโภชนาการที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองโดยยึดหลักโภชนบัญญัติ 9 ประการ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน ลักษณะงาน รายได้ ความเพียงพอของรายได้ การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร และแหล่งความรู้

ชุดที่ 2 แบบวัดความรู้ทางโภชนาการที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยอาศัยทฤษฎีความรู้ทางโภชนาการตามหลักโภชนบัญญัติ 9 ประการ แบ่งได้ดังนี้ คือ

ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องโภชนบัญญัติ 9 ประการ จำนวน 34 ข้อ ให้เลือกตอบ 2 คำตอบ คือ ถูก หรือผิด ความหมายของแต่ละคำตอบมีดังนี้

ถูก หมายถึง ข้อความดังกล่าวถูกต้องตามหลักโภชนบัญญัติ 9 ประการ

ผิด หมายถึง ข้อความดังกล่าวผิดตามหลักโภชนบัญญัติ 9 ประการ

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ข้อความรู้ที่ถูกต้อง หมายถึง ข้อความดังกล่าวถูกต้องตามหลักโภชนบัญญัติ 9 ประการ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 และ 34

ตอบถูกได้ 1 คะแนน

ตอบผิดได้ 0 คะแนน

2. ข้อความรู้ที่ไม่ถูกต้อง หมายถึง ข้อความดังกล่าวไม่ถูกต้องตามหลักโภชนบัญญัติ 9 ประการ ได้แก่ ข้อ 8, 18, 19 และ 22

ตอบถูกได้ 0 คะแนน

ตอบผิดได้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนนความรู้เป็นคะแนนรวมจากแบบทดสอบความรู้รวมทั้งชุด มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-34 ใช้เกณฑ์การแบ่งดังนี้ (เรณู กาวิละ, 2537)

ร้อยละ 0-49 หรือ 0-16 คะแนน แสดงว่า มีความรู้ต่ำ

ร้อยละ 50-79 หรือ 17-26 คะแนน แสดงว่า มีความรู้ปานกลาง

ร้อยละ 80-100 หรือ 27-34 คะแนน แสดงว่า มีความรู้ดี

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ความตรงตามเนื้อหา

ผู้ศึกษานำเครื่องมือไปหาความตรงของแบบทดสอบความรู้ทางโภชนาการและแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิคือ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการ จำนวน 3 ท่าน เพื่อช่วยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและภาษา หลังจากผ่านการตรวจสอบแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ความเที่ยงตรงของเครื่องชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง

การวัดความเที่ยงของเครื่องชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงโดยมีวิธีการเตรียมก่อนการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง โดยปฏิบัติดังนี้ ตั้งศูนย์ให้เครื่องชั่งทุกครั้งก่อนชั่งน้ำหนักด้วยตุ้มน้ำหนักมาตรฐาน และก่อนทำการชั่งน้ำหนักคนต่อไปควรทำการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องชั่งโดยการปรับ Scales ทุก ๆ 20 คน

ความเชื่อมั่นของเครื่องมือของแบบทดสอบความรู้ทางโภชนาการ

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรคือ บุคลากรของโรงพยาบาลแม่ทา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นโรงพยาบาลในโครงการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 10 คน คำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์คูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson - 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือแนะนำตัวขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษาสถาน ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลแม่วาง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขออนุญาตเก็บข้อมูลกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ

2.1 ชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงกลุ่มประชากรและบันทึกลงแบบบันทึกภาวะโภชนาการเพื่อคำนวณหาค่าดัชนีมวลกาย

2.2 แจกแบบทดสอบและแบบสอบถามให้กลุ่มประชากรกรอกข้อมูลและเก็บข้อมูล

3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical package for the social science) โดยใช้สถิติดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และภาวะโภชนาการโดยใช้วิธีการทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับที่แบบสเปียร์แมน (Spearman's rank correlation coefficient)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University